

Skötselplan för naturreservatet Oxhult i Laholms kommun

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla den biologiska mångfald som är knuten till områdets värdefulla mosaik av ädellövskog och sumpskog med tallinslag. Syftet är även att skapa möjligheter för arter att sprida sig inom och mellan reservat och nyckelbiotoper i trakten. Oxhult ska också skyddas för att bevara en rest av den för området representativa blandskogsmiljön med ädellöv och sumpskog, samt med förekomst av naturligt uppkommen tall.

Förekommande ekosystem och biologisk mångfald skall i huvudsak bevaras och utvecklas genom intern dynamik och andra naturliga processer. Exempel på detta kan vara att träd åldras, dör och bryts ned genom angrepp av svampar, insekter och stormfällning. I de luckor som bildas förnygras nya lövträd naturligt. Även vissa skötselinsatser, i form av exempelvis röjning eller omförning av granbestånd, krävs dock för att gynna den biologiska mångfalden på lång sikt.

Inom ramen för detta syfte ska naturreservatet även stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser, samt ge möjlighet till vetenskaplig forskning.

Syftet ska nås genom att:

- inget skogsbruk bedrivs inom området och naturliga processer tillåts verka, så att skogen får utvecklas genom naturlig dynamik.
- ny exploatering och arbetsföretag i området förhindras för att bevara områdets naturliga hydrologi.
- röjning av invandrande gran utförs för att bibehålla området som ädellövskog, lövsumpskog eller för att bevara särskilt värdefulla lövträd.
- avveckling av befintliga granbestånd genomförs för att skapa utvecklingsmark för ädellöv- och blandskogen i området.
- åtgärder såsom skapande av död ved genomförs för att gynna den biologiska mångfalden.
- lämpliga åtgärder vidtas för att informera och underlätta för besökare att uppleva området.
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper beaktas i den löpande skötseln av reservatet.

2. Beskrivning

2.1. Markslag och naturtyper

Naturtyper (KNAS)*:	Barrblandskog	0,1 ha
	Tallskogar	0,3 ha
	Granskogar	3,9 ha
	Ädellövskogar	11,2 ha

* Naturvårdsverket 2004. Kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden.

2.2. Historisk och nuvarande markanvändning

Åtminstone under det senaste årtusendet har ek och bok dominerat skogarna i Halland. Reservatet Oxhult kan därför ses som en rest från ett historiskt landskap. Bok har dokumenterat lång kontinuitet i området. Malmströms (1939) kartor över skogsförekomsten under 300 år i Halland visar att det fanns ädellövskog i Oxhult runt åren 1650, 1700 och vid 1850. De äldsta träden i värdekärnorna är i medeltal runt 120-140 år enligt skogsvärderingen. Dessa träd grodde runt 1860-1880-talet. Det har därmed funnits kontinuitet i trädsiktet under mycket lång tid.

Reservatet och omgivande mark har sedan åtminstone 1645 ingått i Oxhults Säteris ägor. Från år 1876 har marken sedan ingått i Oxhults kronopark. Enligt den häradsekonomiska kartan dominerades det nuvarande reservatet och de marker som omger det fortfarande av lövskog på 1920-talet. Inslag av barrträd vid denna tid kan dock ses på mindre områden, och då främst på våtare mark. Det sydvästra hörnet av reservatet har tidigare varit utarrenderad mark som hörde till torpet Mossahus (enligt beskrivningen till 1920-talskartan). Gränsen för arrendemarken kan än idag urskiljas genom en mossöverväxt gammal gärdesgård.

Idag bildar reservatet en ö med lövskog i ett annars grandominerat landskap.

2.3. Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska värden

Områdets främsta naturvärden är knutna till en knappt två hektar stor nyckelbiotop med äldre bokskog i den nordöstra delen. Minst tio rödlistade arter, främst lavar, påträffades här vid inventeringar 2003. Bland de funna arterna finns liten ädellav, rosa skärelav, skriftklotterlav, liten lundlav, violettgrå porlav och svampen brödmärgsticka.

Söder om denna nyckelbiotop finns ett minst sex hektar stort naturskogsartat område som också hyser hyser höga naturvärden. Området är av åtminstone naturvärdesklass men har inte kommit med i tidigare inventeringar. Skogen är olikåldrig och flerskiktad, i en mosaikartad blandning av ädellövskog och sumpskog. Skogens struktur, ålder och variation gör området naturskogsartat. Gamla och grova gräd av främst ek, tall och bok finns spridda i värdekärnan. Torrträd och lågor förekommer ganska sparsamt. Död ved i form av grova nedfallna grenar finns det dock gott om. Även i denna del finns några rödlistade arter. Även viktiga signalarter såsom havstulpanlav och platt fjädermossa finns här, dvs. arter som visar på gynnsamma förutsättningar för många andra arter. Exempelvis lång kontinuitet av gamla bokar eller stabilt och fuktigt mikroklimat i området. Reservatet är även värdefullt för fågellivet. Bivråd har setts häcka i trakten.

Ytterligare två mindre nyckelbiotoper med hedädellövskog och värdefull kryptogamflora återfinns strax utanför reservatet, inom 200-400 meter från reservatets nyckelbiotop. Alldeles norr om Oxhult ligger även det planerade naturreservatet Smedjeån. De huvudsakliga värdena i området är den naturliga skogsbäcken med dess omgivande mader, sump- och naturskogsmiljöer. Området hyser flertalet rödlistade arter knutna till främst vattenmiljön samt al- och askskog. Där finns även signalarten mussellav, en art knuten till äldre lövträd. Ansamlingen av likartade nyckelbiotoper och strukturer som grova träd är mycket värdefull; för spridningsmöjligheter och för överlevnad av arter knutna till äldre lövträd.

Utvecklingsmarker med god potential för framtida höga naturvärden ingår också i reservatet. I de nordvästra delarna finns ett bestånd med äldre gallrad ekskog med inslag av bok i olika åldrar. De äldsta ekarna hyser ett litet antal signalarter för skyddsvärd skog. Mer krävande arter kan förväntas etablera sig inom en nära framtid.

Friluftsliv

I dagsläget är området sannolikt sällan besökt. Området är dock varierat och intressant att vandra i för naturintresserade. Områdets öppna ädellövskogar och naturskogsartade delar med gamla träd är spännande att besöka. En kombinerad ridled/vandringsled går förbi på en mindre väg strax öster om reservatet, förbindelse saknas dock.

2.4. Litteratur

Bengtsson, S. 1999. Tempererad lövskog i Halland i ett europeiskt perspektiv - ekologi, naturlig dynamik och mänskliga störningar. Länsstyrelsen i Hallands län. Meddelande 1999:1

de Jong, J. & Almstedt, M. 2005. Död ved i levande skogar. Naturvårdsverket, rapport 5413.

Länsstyrelsen & Skogsstyrelsen, 2007. Strategi för formellt skydd av skog i Hallands län. Länsstyrelsen i Hallands län. Meddelande 2007:5.

Länsstyrelsen. 2006. Förteckning över rödlistade och regionalt intressanta arter i Hallands län 2006. Länsstyrelsen i Hallands län. Meddelande 2006:27

Löfgren, R., Andersson, A. 2000. Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Naturvårdsverket, rapport 5081.

Malmström, C. 1939. Hallands skogar under de senaste 300 åren. Meddelande från Statens skogsförsöksanstalt 31:171-300.

Naturvårdsverket. 2004. Skyddsvärda statliga skogar: Götaland. Naturvårdsverket, rapport 5340.

Naturvårdsverket. 2005. Natura 2000 Art- och naturtypsvisa vägledningar. Skogar 2. Vägledning till länsstyrelserna, uppdaterad 2005-04-25.

Naturvårdsverket. 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av sex hotade bokskogarter. Naturvårdsverket, rapport 5553.

Nilsson, M. & Jönsson, C. (red) 2003. Kartering av skyddade områden. Naturvårdsverket, rapport 5282.

Nitare, J. (red.). 2000. Signalarter, indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag.

3. Indelning i skötselområden

Skötselkartan (bilaga 4) visar indelningen i olika skötselområden. Grunden för indelningen i skötselområden är skötselbehov. Det finns tre olika skötselområden, varje skötselområde har en egen färg i kartan samt ett beskrivande namn. Numreringen i kartan anger de i skötselområdet ingående avdelningarna. Beståndsindelning är baserad på skogsvärderingen.

4. Skötsel av området

4.1. Generella riktlinjer

Hänsyn och generella mål

För att gynna lövskogsberoende arter ska reservatet utvecklas utan konkurrens från gran. Inledningsvis tas all befintlig gran bort, med undantag för ett fåtal grova risgranar som lämnas kvar om de ej utgör hot mot äldre ädellövträd. Därefter sker granröjning över hela reservatet minst var tionde år.

Vid alla åtgärder ska stor hänsyn tas till inverkan på markskiktet och den lokala hydrologin. Granar i svårtillgänglig terräng, till exempel i källpåverkad eller våt mark, kan ringbarkas. Barrved kan lämnas kvar för att skapa dödvedsstrukturer om det ej påtagligt försvårar förnygring av lövträd.

Strukturer såsom grova träd, död ved, levande hålträd och inslag av senvuxenhet - ger goda förhållanden för en stor biologisk mångfald av arter. Målet är att reservatet ska kunna behålla de hotade och krävande arter som finns där idag och att antalet individer ska öka. Fler arter kommer med tiden förhoppningsvis att sprida sig hit ifrån liknande skogar i omgivningen.

I relativt unga, åldershomogena bestånd bör skötselåtgärder övervägas för att göra beståndet mer varierat och öka mängden substrat. Syftet är att påskynda utvecklingen mot flerskiktighet med variation i ljusförhållanden och tillväxttakt. Genom att påskynda utvecklingen mot ett bestånd med träd i alla åldrar, substrat och luckor i olika stadier, kan skogen tidigare lämnas för fri utveckling och åldersglapp motverkas.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Ett åtgärdsprogram har upprättats för sex av bokskogarnas mest hotade arter (Naturvårdsverket 2006). Arterna är röd ögonknäppare, rombjättekneppare, gropig blombagge, bokblombock, igelkottstaggsvamp och bokporlav. Ingen av dessa sex arter har hittills påträffats i reservatet. Förutsättningarna är dock goda för flera av arterna eftersom lämpliga habitat i viss mån finns och fler sannolikt kommer att utvecklas med

tiden. Arterna är svåra att hitta utan riktade inventeringar, sådana bör därför utföras. Alla arter utom igelkottstaggsvamp förekommer sällsynt i andra halländska bokskogar.

Viktiga habitat och substrat för röd ögonknäppare och rombjätteknäppare är: slutet, gammal bokskog med hög luftfuktighet samt god tillgång till grova boklågor. För bokblombock: ljusöppen eller gles gammal bokskog med bokhögstubbar i solexponerade luckor. I programmet anges att man som ett riktmärke bör eftersträva en kontinuerlig tillgång av minst 200 bokhögstubbar på lokaler med bokblombock. För gropig blombagge: ihåliga träd och förekomst av hagtorn eller olvon i grannskapet är mycket gynnsamt. För bokporlav: gamla och senvuxna bokar.

Naturlig dynamik i den äldre bokskogen bedöms ge gynnsam bevarandestatus för dessa arter. I den unga och yngre medelålders bokskogen kan kompletterande skötselåtgärder göras för att påskynda utveckling av död ved och gynnsamma strukturer samt för att gynna uppkomsten av innanröta, röthål och senvuxna träd (veteranisering).

4.2. Skötselområden

Skötselområde 1, granfri utveckling - ädellövskog

Areal 5,4 ha

Avdelningar: 1, 8

Beskrivning

Skötselområdet består av två avdelningar, båda med gallrad äldre ädellövskog i öppen terräng med mindre höjder och sluttningar.

Avdelning 1 i norra delen utgörs av ett cirka 140-årigt gallrat ekbestånd med inslag av bok. Föryngringen är kraftig i området, främst av bok, men även ek och gran föryngrar sig framgångsrikt i området. Mellanskiktet saknas till största del. Inslaget av död ved är litet. En liten värdekärna med förekomst av några signalarter förekommer, bland annat fällmossa. Ekarna börjar komma upp i den ålder där mer krävande arter kan förväntas inom en nära framtid.

Avdelning 8 i södra delen består av ett cirka 140-årigt gallrat bestånd av bok och ek, till största delen utpekade som nyckelbiotop. Området är luckigt och gles med en del relativt vidkroniga och flerstammiga bokar. Ett flertal grova bokar har utvecklad skrovlig bark. Föryngrad bok finns i olika åldrar. Enstaka unga granar, mestadels under två meters höjd, finns också här. Här påträffades vid inventering 2003 minst 10 rödlistade arter, främst trädlevande lavar. Enstaka grova tallar finns också inom området.

Mål

Skogen ska utvecklas genom naturlig dynamik utan konkurrens från gran. Målet är en flerskiktad, luckig och olikåldrig ädellövskog med dominans av bok. Till målbilden hör också rikligt med död ved i form av lågor, torrträd, grenar och högstubbar. Andelen mycket gamla träd ska vara stor och efterföljare ska finnas i olika åldrar. Vidkroniga träd ska förekomma.

Åtgärder

- Röja befintligt granuppslag snarast, så att ädellövplantorna i områdena inte konkurreras ut. Granröjning ska sedan vid behov utföras kontinuerligt inom skötselområdet liksom i hela reservatet.
- Åtgärder för att veteranisera en mindre andel av de yngre ekarna i avdelning 1 bör övervägas. Detta för att överbrygga generationsgapet genom att skynda på utvecklandet av sådana strukturer som främjar den biologiska mångfalden.
- Olika typer av död ved bör skapas genom enstaka topphuggningar eller genom ringbarkning.
- Enstaka grövre ekar med lämplig struktur bör friställas för att skapa förutsättningar för jätte-träd. Lämpliga yngre ekar bör ses ut och skötas som för att bli evighetsträd.

Skötselområde 2, luckhuggning - blandskog

Areal 7,7 ha

Avdelningar: 6, 9, 10, 11, 12

Beskrivning

Skötselområdet består av fem avdelningar med blandskog. Trädslag och fördelning varierar.

Avdelning 6 är ett mycket litet blandbestånd med tall och gran med ett litet inslag av björk.

Avdelning 9 utgörs i huvudsak av ett homogent bestånd av yngre, tätvuxen bok (55 år) med inslag av gran (cirka 10 procent) samt ett fåtal grövre ekar och bokar.

Avdelning 10 är ett naturskogsartat bestånd, en olikåldrig och flerskiktad blandskog med två huvudsakliga skikt; cirka 60-årig bok samt cirka 120-årig bok, ek och tall. Uppslag av ung bok finns också. Avdelningen består både av fastmarksskog och våtare partier. Fastmarksskogen domineras av bok, medan sumpskogarna består av främst al, björk, tall och gran med inslag av senvuxna träd.

Ett större antal grova träd (40-70 cm i brösthöjdsdiameter) av ek, bok och tall finns i grupper och som spridda förekomster i området. Några är flerstammiga, andra vidkroniga. Tallarna är mycket högväxta. De flesta av ädellövträden är i stort behov av frihuggning för att inte konkurreras ut av gran eller andra lövträd.

Avdelning 11 utgörs av granskog (80 procent) med stort inslag av tall (cirka 20 procent) samt enstaka lövträd. Granskogen närmast den södra gränsen, är högväxt, rakstammig med 30-talet stormfällda träd (tidigare arrendemark se bilaga 8). Norr om denna del är marken våtare och skogen mer mosaikartad, lågväxt och sumpskogsartad.

Avdelning 12 är en litet område med 70 procent tall på relativt blöt mark. Löv- och graninblandning förekommer.

Mål

Skogen ska utvecklas genom naturlig dynamik, dock utan konkurrens från gran. Målet är en flerskiktad, olikåldrig blandskog med dominans av bok och ek i de delar som är dominerade av ädellövträd.

Förekomsten av tall ska gynnas i området även om den på sikt kan få problem att föryngra sig i detta lilla område utan naturliga störningar såsom brand.

Stora mängder död ved i form av lågor, torrträd, grenar och högstubbar ska förekomma, liksom många riktigt gamla träd och med efterföljare i olika åldrar. Jätteträd ska finnas och tall ska kunna föryngra sig inom området.

Åtgärder

- Brunnsröjning runt grova lövträd och tall för att utveckla de befintliga naturvärdena, förlänga livslängden på äldre lövträd och skapa jätteträd samt om möjligt gynna föryngring av tall.
- Gran avverkas för att ge ökat utrymme och mindre konkurrens för ädellövträd och tall. Undantaget är enstaka granar som hyser naturvärden, exempelvis bohål. De granar som växer vått bör ringbarkas, möjligen i omgångar, för att undvika markskador. All tall lämnas kvar. Endast där det är mycket tätt, eller där äldre ädellövträd behöver röjas fram ska tall fällas. Senvuxna eller grova tallar lämnas alltid.
- Den täta unga bokskogen ska lämnas för självgallring för att senvuxna bokar ska kunna utvecklas. Någon mindre lucka kan dock skapas för att åstadkomma en mosaik med mer blandade åldrar och /eller för att ge utrymme åt grova träd.
- Kontinuerliga röjningar av ung gran, minst var 10:e år.

Skötselområde 3, avveckling/röjning gran - lövskog

Areal 4,3 ha

Avdelningar: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11

Beskrivning

Skötselområdet består av fem små avdelningar med rena granbestånd.

Avdelning 2, 3 och 4 utgör kantzoner till ekskogen i norr. De består delvis av hygge pga stormskador. Den glest kvarstående granen är cirka 60 år.

Avdelning 5 utgör ett 20-årigt mycket tätt, ogallrat granbestånd som knyter ihop det norra och det södra området av reservatet. Ett dike går i avdelningen norra kant.

Avdelning 7 är ett cirka 65-årigt gallrat granbestånd som ligger omgivet av ädellövskog på alla sidor. Små luckor liksom enstaka vindfällen förekommer.

Mål

De nu granbeväxta områdena ska på sikt ska utgöras av skogsklädda, flerskiktade och olikåldriga bestånd av blandskog. Lövträd kommer förhoppningsvis att sprida sig in från omgivande ädellövskogar. Trädskiktet bör domineras av ädellövträd (i norr av ek och i söder av bok) eller tall. Områdena ska utvecklas genom naturlig dynamik, dock utan konkurrens från gran. På längre sikt är målet en sammanhängande skogsmark med många äldre träd och stora mängder död ved i form av lågor, torrträd, grenar och högstubbar.

Åtgärder

- Avveckling av de små granbestånden i avdelningarna 2, 3, 4, 5 och 7, lämpligen snarast för att undvika fler vindfällen.

- Föryngring av lövträd och tall på tidigare granmark ska i första hand ske genom naturlig föryngring. Vid hårt betestryck kan stängsling krävas. Om föryngringen misslyckas ska skötselåtgärder sättas in. Företrädesvis ek, bok eller tall ska planteras.

5. Friluftsliv och turism

5.1. Syfte

Naturreseptatet ska inbjuda till vistelse i den halländska skogsmarken bland annat genom information om området samt enklare anläggningar för att underlätta för besökare att hitta till, vistas i och uppleva reservatet.

En gammal traktorväg som kan användas som stig leder in till reservatets östra del

norrifrån. Naturstigen bör ha förbindelse med denna befintliga stig.

Syftet med skötselplanen och åtgärderna i den bedöms vara förenliga med hushållningsbestämmelserna samt strandskyddsbestämmelsernas syfte. Strandskyddsdispens kan dock krävas för åtgärder eller verksamheter som utförs inom naturreservatet.

5.2. Anläggningar

Mål

- Det ska finnas vägvisning till reservatet och parkeringsplatsen genom skyltning från närmsta större väg.
- Det ska finnas minst två väl underhållna och aktuella informationsskyltar från och med år 2010.
- Det ska finnas en parkeringsplats i gott skick för två bilar från och med år 2011.
- Det ska finnas en markerad stig som binder ihop de båda delarna av reservatet, från och med år 2015.
- Informationsskyltar ska informera om reservatet och dess värden.

Åtgärder

- en parkeringsplats för minst två bilar ska anläggas i anslutning till vägen, lämpligen i eller i anslutning till befintligt hygge/granbestånd i avdelning 2.
- en enklare naturstig ska markeras (inklusive spång över dike), förslag finns i bilaga 6.
- informationsskyltar ska uppsättas vid reservatets parkeringsplats samt där reservatsgränsen möter stigen från norr i den nordöstra delen.

6. Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Naturvårdsverket tar för närvarande fram ett uppföljningsprogram som omfattar Natura 2000-områden och andra skyddade områden. Inventering och uppföljning kommer att ske utifrån detta program.

Länsstyrelsen ansvarar för att regelbunden tillsyn av reservatet sker.

7. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Skötselomr.	Prioritet	Finansiering
Anläggning av parkeringsplats	senast under 2011	avdelning 2	1	Vårdanslag
Granröjning	senast under 2011	1, 2	1	Vårdanslag
Röjning av ung gran	senast 2012 sedan minst var 10:e år	hela reservatet	1	Vårdanslag
Uppsättning av informationsskyltar	snarast	vid p-plats och stig	1	Vårdanslag
Utmärkning av reservatet	snarast	hela gränsen	1	Vårdanslag
Avveckling av granbestånd	senast 2015	3	2	Vårdanslag
Brunnhuggningar för att gynna enstaka grov bok och ek (ev tall).	senast 2015	2	2	Vårdanslag
Gran i blandbestånd röjs alternativt ringbarkas.	senast 2012	3	2	Vårdanslag
Utmärkning av naturstig	senast under 2011	reservatet	2	Vårdanslag
Friställning av enstaka ekar, skapande av död ved och ev. veteranisering	senast 2015	1	3	Vårdanslag